

Datum van inontvangstneming : 10/04/2025

Zaak T-190/25

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

27 februari 2025

Verwijzende rechter:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litouwen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

27 februari 2025

Verzoekende partijen in cassatie:

„Tabako lapai” UAB

A.K.

Verwerende partij in cassatie:

Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Indeling, in strafprocedures, van tabak als rooktabak en als aan accijns onderworpen tabaksfabrikaten.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging van artikel 5, lid 1, van richtlijn 2011/64/EU van de Raad van 21 juni 2011 betreffende de structuur en de tarieven van de accijns op tabaksfabrikaten en van GN-posten 2401 en 2403 in uitvoeringsverordening (EU) 2017/1925 van de Commissie van 12 oktober 2017 tot wijziging van bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief.

Prejudiciële vragen

1. Mag de nationale rechter, bij de beoordeling of de in casu aan de orde zijnde tabak „rooktabak” is in de zin van artikel 5, lid 1, van [richtlijn 2011/64/EU van de Raad van 21 juni 2011 betreffende de structuur en de tarieven van de accijns op tabaksfabrikaten] en bij de toepassing van de definitie in deze bepaling en de relevante rechtspraak van het Hof van Justitie, zich ook baseren op de bepalingen van [verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief] inzake de indeling van die tabak en op de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur van de Europese Unie [52016XC0406(03)]?

2. Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigend is:

- (1) moet artikel 5, lid 1, onder a), van richtlijn 2011/64 aldus worden uitgelegd dat tabak als „rooktabak” moet worden aangemerkt, ook al is deze tabak ingedeeld onder post 2403 (tabaksfabrikaten) van de [gecombineerde nomenclatuur (GN)] overeenkomstig [uitvoeringsverordening (EU) 2017/1925 van de Commissie van 12 oktober 2017 tot wijziging van bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief] zonder dat is voldaan aan de voorwaarden voor de rooktest als beschreven in de bijlage bij de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur van de Europese Unie, zoals in het onderhavige geval?
- (2) hoe moet GN-post 2401 (ruwe en niet tot verbruik bereide tabak) worden uitgelegd met het oog op de indeling van tabak overeenkomstig verordening 2017/1925, wanneer het resultaat van een rooktest die is uitgevoerd overeenkomstig de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur negatief is, maar de tabak wordt beschouwd als tabaksfabrikaat voor de toepassing van artikel 5, lid 1, onder a), van richtlijn 2011/64?

3. Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, is een dergelijke regeling, waarbij rooktabak in artikel 5, lid 1, onder a), van richtlijn 2011/64 en de gecombineerde nomenclatuur in wezen op dezelfde wijze wordt gedefinieerd maar anders wordt ingedeeld, dan in strijd met het algemene rechtszekerheidsbeginsel en het beginsel nulla poena sine lege, zoals neergelegd in artikel 49, lid 1, van het Handvest van de grondrechten [van de Europese Unie]?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak van het Hof van Justitie

Richtlijn 2011/64/EU van de Raad van 21 juni 2011 betreffende de structuur en de tarieven van de accijns op tabaksfabrikaten („richtlijn 2011/64”), artikel 2, lid 1, en artikel 5, lid 1.

Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief (de voor de onderhavige zaak relevante versie is die van 1 juni 2016), artikel 1.

Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1925 van de Commissie van 12 oktober 2017 tot wijziging van bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief („verordening 2017/1925”), bijlage I, tweede deel, afdeling IV, hoofdstuk 24 [posten 2401 en 2403 van de gecombineerde nomenclatuur (GN)].

Toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur van de Europese Unie [52015XC0304(03)] (de toelichtingen op de onderverdelingen 2403 19 10 en 2403 19 90 van GN-post 2403 zijn relevant voor de onderhavige zaak).

Gewijzigde toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur van de Europese Unie C/2016/2051 [52016XC0406(03)] (bijlage A, „Rooktest voor tabak en tabaksproducten”, is relevant voor de onderhavige zaak).

Toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur van de Europese Unie 2019/C 119/01.

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikel 49, artikel 51, lid 1, en artikel 52, leden 3, 4, 6 en 7.

Toelichtingen bij het Handvest van de grondrechten (toelichting ad artikel 49 van het Handvest).

Arrest van 6 april 2017, Eko-Tabak, C-638/15, ECLI:EU:C:2017:277, punten 10, 17, 18, 24, 25, 30, 32, 33; arrest van 8 september 2016, Schenker, C-409/14, ECLI:EU:C:2016:643, punt 77; arrest van 27 april 2023, X en Inspecteur van de Belastingdienst Douane, C-107/22, ECLI:EU:C:2023:346, punt 19; arrest van 11 april 2019, Skonis ir kvapas, C-638/17, ECLI:EU:C:2019:316, punt 46; arrest van 29 juli 2024, Belgian Association of Tax Lawyers e.a., C-623/22, ECLI:EU:C:2024:639, punten 36, 37, 39 tot en met 41 en 42 tot en met 44; arrest van 14 september 2023, Vinal, C-820/21, ECLI:EU:C:2023:667, punt 31; arrest van 5 mei 2022, BV, C-570/20, ECLI:EU:C:2022:348, punt 43.

Arrest van 7 november 2002, Lohmann en Medi Bayreuth, C-260/00 tot en met C-263/00, ECLI:EU:C:2002:637, punt 26.

Arrest van 12 juni 2014, Lukoyl Neftohim Burgas, C-330/13, ECLI:EU:C:2014:1757, punten 27 en 28.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Lietuvos Respublikos baudžiamoji kodeksas (strafwetboek van de Republiek Litouwen; hierna: „strafwetboek”) van 26 september 2000, artikel 2 en artikel 199²(1) (versie van 23 juni 2005), artikel 202(1) (versie van 21 juli 2007).

Lietuvos Respublikos akcizų įstatymas (Litouwse accijnswet; hierna: „accijnswet”) van 30 oktober 2001, artikel 2, lid 1 (versie van 1 januari 2016), artikel 3, leden 9, 27 en 38.

Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymas (wet van de Republiek Litouwen inzake de bestrijding van het gebruik van tabak, tabaksproducten en aanverwante producten; hierna: „wet inzake tabaksontmoediging”) van 20 december 1995, artikel 2, lid 20.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid „Tabako lapai” („Tabako lapai” UAB) was actief in de in- en uitvoer van ruwe tabak in Litouwen, te weten de groothandel in ruwe tabak. De tabak kwam Litouwen binnen en bij de douane werden douanerechten betaald, met de vermelding dat het ging om ruwe tabak die viel onder GN-code 2401.
- 2 Bepaalde hoeveelheden ruwe tabak werden opgeslagen in het entrepot van „Tabako lapai” UAB. De aan het entrepot geleverde tabak was droog en verpakt in dozen, en de ruwe tabak had een vochtgehalte van slechts 8 % tot 9 %. Nadat de tabak uit de dozen was gehaald, werd hij versnipperd, verdeeld en in een bevochtigingscilinder geplaatst, waar hij met stoom werd behandeld, bevochtigd tot 22 % en smaakstoffen werden toegevoegd. De tabak werd gemengd, verpakt in plastic zakken van 20 kg, uit Litouwen vervoerd en verkocht aan ondernemingen in andere lidstaten van de Europese Unie. Sommige van deze ondernemingen werden ervan verdacht aan fictieve handel te doen met het doel de betaling van belasting over de toegevoegde waarde en accijnzen te ontduiken.
- 3 Om vast te stellen of „Tabako lapai” UAB producten (ruwe tabak) bezat die voor haar activiteiten waren toegestaan, dan wel of de tabak die in haar entrepot werd aangetroffen niettemin een accijnsplichtig product was (alleen tabaksfabrikaten werden in de betrokken periode overeenkomstig de accijnswet als accijnsplichtige producten beschouwd), werd de Muintinės laboratorija (douanelaboratorium) belast met een onderzoek. Het laboratorium verklaarde in zijn conclusies dat het plantaardige materiaal dat voor inspectie werd aangeboden, tabak is die geheel of gedeeltelijk is ontsteeld of gestript en die is geproduceerd door middel van droog- en gecontroleerde bevochtigingsprocedures (toevoeging van glycerol) zonder verdere industriële verwerking. Het verklaarde ook dat na een rooktest van de ingediende monsters tabaksbladeren, die werd uitgevoerd overeenkomstig de in bijlage A bij de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur beschreven methode, werd vastgesteld dat de tabak geschikt is om te worden gerookt nadat de

bladeren een eenvoudige bewerking hebben ondergaan, zoals pletten of met de hand snijden, en dat de tabak daarom moet worden beschouwd als rooktabak (GN-code 2403 19 90, TARIC-code 2403 19 90 00).

- 4 „Tabako lapai” UAB en haar directeur A.K. werden op grond van artikel 199², lid 1, van het strafwetboek beschuldigd van het onwettig bezit van accijnsplichtige goederen en op grond van artikel 202, lid 1, van het strafwetboek van het onwettig uitoefenen van een handelsactiviteit waarvoor een vergunning is vereist. Bij beslissing van de rechtbank van eerste aanleg van 18 januari 2023 werden beide vrijgesproken van de bovengenoemde tenlasteleggingen. De beslissing van het hof van beroep van 28 maart 2024 vernietigde het deel van de beslissing van de rechtbank van eerste aanleg met betrekking tot de vrijspraak en er werd een nieuwe beslissing tot veroordeling uitgesproken. A.K. en „Tabako lapai” UAB werden veroordeeld tot respectievelijk een geldboete van 30 000 EUR en de sanctie van liquidatie van de rechtspersoon, omdat zij zonder vergunning en in strijd met de bepalingen van de accijnswet en de wet inzake tabaksontmoediging op onrechtmatige wijze een grootschalige handelsactiviteit hadden uitgeoefend met behulp van tabaksverwerkingsapparatuur.
- 5 Die personen hebben tegen de beslissing van het hof van beroep hoger beroep ingesteld bij de Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (hoogste rechterlijke instantie, Litouwen), de verwijzende rechter.

Korte uiteenzetting van de redenering in het verzoek om een prejudiciële beslissing

- 6 De verwijzende rechter merkt op dat de nationale regeling zowel tabaksfabrikaten als rooktabak die als tabaksfabrikaten wordt beschouwd, in identieke bewoordingen als die van richtlijn 2011/64 omschrijft. Onder verwijzing naar de uitlegging van artikel 5, lid 1, onder a), van deze richtlijn in het arrest van het Hof in zaak C-638/15, Eko-Tabak, is de verwijzende rechter van oordeel dat de tabak in casu voldoet aan de in deze bepaling opgenomen definitie van rooktabak.
- 7 Verordening nr. 2658/87 en de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur worden echter ook gebruikt om rooktabak te definiëren. Bijlage I, tweede deel, afdeling IV, hoofdstuk 24, bij verordening 2017/1925 tot wijziging van verordening nr. 2658/87 van de Raad bepaalt dat ruwe en niet tot verbruik bereide tabak wordt ingedeeld onder GN-post 2401, terwijl andere tabak en tabakssurrogaten, tot verbruik bereid, worden ingedeeld onder GN-post 2403. Volgens de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur betreffende de rooktest voor tabak en tabaksproducten, die het mogelijk maakt rooktabak (tabak die klaar is om te worden gerookt zonder verdere verwerking) van post 2403 te onderscheiden van ruwe en niet tot verbruik bereide tabak van post 2401, mag het monster bij de rooktest op geen enkele manier worden versneden, gebroken, fijngemaakt, gemalen of op andere wijze worden gesplitst. Het voorschrift dat de

integriteit van het monster op geen enkele wijze mag worden aangetast, is derhalve van toepassing.

- 8 In Litouwen wordt voor het onderscheid tussen tabaksfabrikaten en ruwe tabak, ook in het kader van accijnzen, in het algemeen de rooktest gebruikt en is er geen alternatieve methode. In het hoofdgeding is vastgesteld dat de onderzoeker bij de rooktest, anders dan is aangegeven onder het onderdeel „Bereiding van het monster” in bijlage A bij de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur, getiteld „Rooktest voor tabak en tabaksproducten”, de ingediende tabaksmonsters met de hand heeft versneden. In de procedure voor de rechtbank heeft de onderzoeker benadrukt dat de voor de test aangeboden tabak niet in een sigarettenhuls kon worden gestopt zonder deze te versnijden en dus niet kon worden gerookt. Hieruit volgt dat een dergelijk tabaksproduct voor de toepassing van bovengenoemde bepalingen van verordening 2017/1925 en de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur onder GN-post 2401 zou vallen en derhalve zou worden aangemerkt als ruwe tabak en dus als een product dat niet aan accijns is onderworpen.
- 9 Bijgevolg zou deze tabak overeenkomstig artikel 5, lid 1, onder a), van richtlijn 2011/64 en de door het Hof van Justitie gegeven uitlegging als rooktabak worden beschouwd, terwijl dit volgens verordening 2017/1925 en de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur niet het geval zou zijn.
- 10 Zelfs rekening houdend met de keuze van de Uniewetgever om geen rechtstreeks verband te leggen tussen de regeling van de accijns op tabaksfabrikaten en de regeling van de douanerechten op goederen, met de verschillende doelstellingen van de accijns en de douanerechten, en met eventuele andere redenen voor een dergelijke keuze, betwijfelt de verwijzende rechter of het gerechtvaardigd is en strookt met de doelstellingen van de betrokken regeling in haar geheel, waaronder het doel om de goede en uniforme werking van de interne markt te verzekeren, dat het sleutelbegrip „geschikt [...] om zonder verdere industriële verwerking te worden gerookt”, dat in de bepalingen inzake accijns en in de gecombineerde nomenclatuur op dezelfde wijze is geformuleerd, op verschillende wijzen wordt uitgelegd, waardoor onder meer aan hetzelfde begrip rooktabak een verschillende betekenis wordt toegekend. Deze twijfels worden ook versterkt door de bezorgdheid van de Europese Commissie met betrekking tot discrepanties tussen de definitie van tabak als accijnsgoed en de indeling in de gecombineerde nomenclatuur voor de toepassing van douanerechten, en de rechtsonzekerheid over de behandeling van bepaalde producten [verslag COM(2015) 621 final van 21 december 2015, punten 3.3.2 en 4.1.2; werkdocument SWD(2020) 32 final, deel 3.1].
- 11 Volgens de verwijzende rechter rijst in de onderhavige zaak de vraag of een dergelijke regeling, waarbij hetzelfde product – (potentiële) rooktabak – in het kader van de douanerechten en accijnzen met identieke begrippen en in identieke bewoordingen wordt aangeduid en gedefinieerd, maar afhankelijk van de toegepaste testmethode verschillend kan worden behandeld, in overeenstemming

is met de vereisten van het algemene rechtszekerheidsbeginsel. Bovendien zij erop gewezen dat de testmethode voor tabak om een onderscheid te maken tussen tabaksfabrikaten (rooktabak) en ruwe tabak momenteel slechts in één wettekst is gespecificeerd – de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur. Het gebruik van identieke bewoordingen voor de beschrijving van tabak kan bij de betrokkenen dus de indruk wekken dat deze testmethode ook van toepassing is op het testen van tabak die binnen de werkingssfeer van richtlijn 2011/64 valt in het kader van de accijnzen. Deze rechter vraagt zich dan ook af of een dergelijke regeling niet een zekere mate van onzekerheid creëert, waardoor het voor de betrokkenen, zelfs voor de beroepsbeoefenaren op het betrokken gebied, moeilijker kan worden om de vereisten van de wet naar behoren te begrijpen en hun gedrag daaraan aan te passen. Een dergelijk begrip is van cruciaal belang om de rechten van particulieren in strafzaken te waarborgen, rekening houdend met het vereiste dat het strafrecht voorzienbaar moet zijn en met het beginsel nulla poena sine lege.

- 12 Op basis van deze overwegingen wenst de Lietuvos Aukščiausiasis Teismas met zijn eerste prejudiciële vraag te vernemen hoe de bepalingen van richtlijn 2011/64 zich verhouden tot die van verordening nr. 2658/87. Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord, dat wil zeggen dat alle genoemde bepalingen van Unierecht in overweging moeten worden genomen, vraagt de verwijzende rechter of de toelichtingen op de gecombineerde nomenclatuur ook bindend zijn in de bij hem aanhangige situatie, ook al zijn zij louter indicatief, aangezien zij hem zouden verplichten te erkennen dat het resultaat van de in casu uitgevoerde rooktest negatief is, dat wil zeggen dat het niet mogelijk is het monster te roken wegens een inbreuk op de rooktestprocedure (het monster mocht op geen enkele wijze worden versneden), en dat de tabak moet worden ingedeeld als ruwe tabak (GN 2401). In een dergelijk geval rijst de vraag hoe moet worden omgegaan met een situatie waarin tabak wordt beschouwd als ruwe tabak in de zin van verordening 2658/87, maar als tabaksfabrikaat in de zin van richtlijn 2011/64. De derde prejudiciële vraag betreft de uitlegging van het rechtszekerheidsbeginsel en van het in artikel 49, lid 1, van het Handvest van de grondrechten neergelegde beginsel nulla poena sine lege.
- 13 De verwijzende rechter merkt op dat de antwoorden op de prejudiciële vragen van fundamenteel belang zijn voor de onderhavige zaak, aangezien aan de hand daarvan de criteria kunnen worden vastgesteld om te bepalen welke goederen aan accijns zijn onderworpen en kan worden uitgemaakt of de verdachten schuldig zijn.